

Sirpa Kuusela, hoitokunta, puheenjohtaja

MAKSATUSHAKEMUS, TOTEUTUNUT VUODEN 2025 OSUUS

Vehmaisten osakaskunta, avustuspäätös PIRELY/13932/2023 3.5.2024

Hankkeen nimi: Kaukajärvi-Pitkäjärvi kaavoituksen, rakentamisen ja
ilmaston muutoksessa

Rahoituspäätös 3.5.2024 ja muutospäätös 10.6.2024 hankkeen jakamiseksi kahteen
osaan vuosille 2024 ja 2025

Toimenpide 1 - Sedimenttitutkimus, tulos ja tiedotusvalmistelu

Toimenpide 2 - Selvitys Kangasalan hulevesikuormituksesta Kaukajärveen ja Pitkäjärveen -
asemakaavoitus ja kokonaishulevesikuormat sademäärien ja TIA-alueiden kasvaessa

Talkootyö: kansalaishavainnointi maastossa

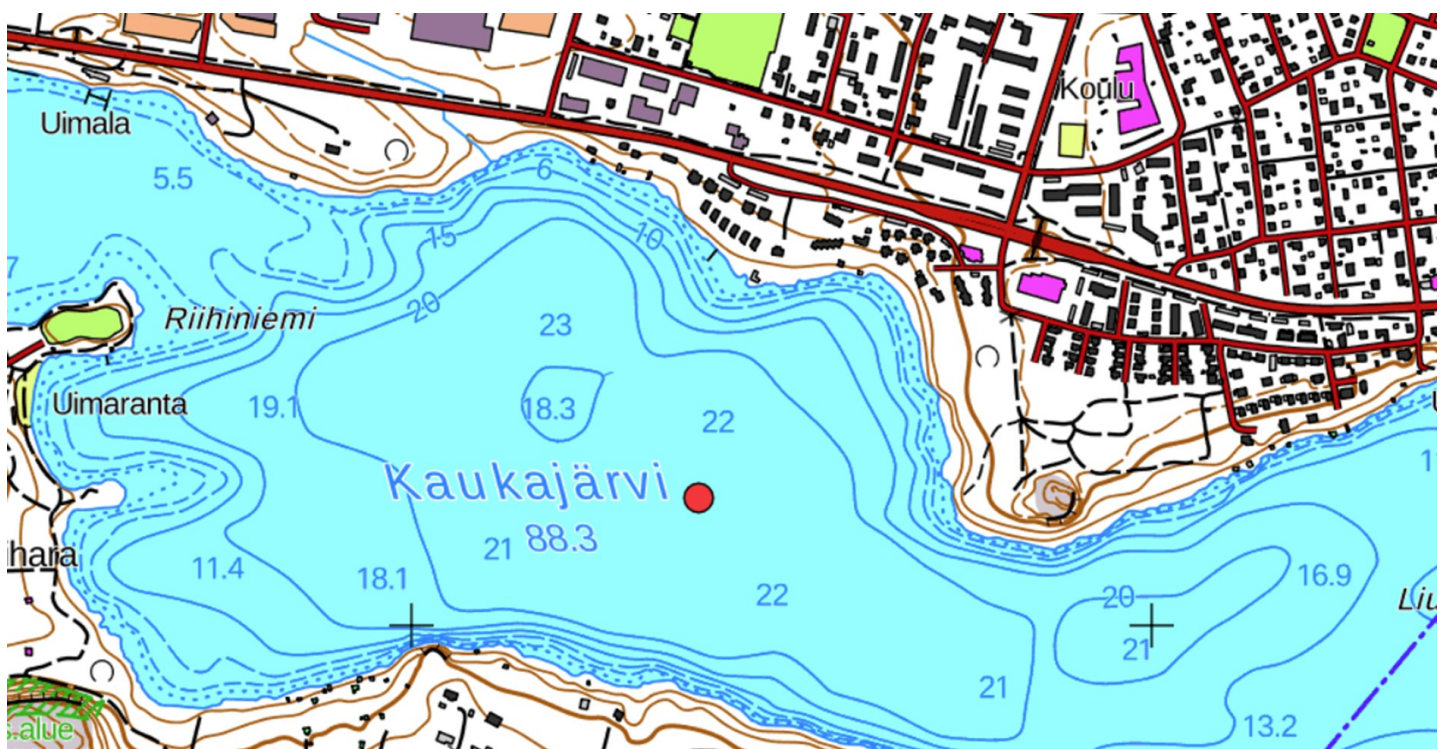
<https://www.facebook.com/vehmaisten.osakaskunta/>

Toimenpide 1: sedimenttitutkimus ja jatko

sivut 2-3

Toimenpide 2: Kangasalan hulevesikuormituksesta

sivut 4-7

Sedimenttitutkimuksen näytteenottoaikka.

<https://www.facebook.com/vehmaisten.osakaskunta/>

Toimenpide 1 - Sedimenttitutkimus, raporttiallyysia ja artikkeli Vehmaisten Sanomat 2 2025

Sedimenttitutkimuksen raportti saatiin lokakuun alussa sekä loppulasku 5114,13 e. 4. Tampereen kaupungin, Kati Skipparin kanssa sovittiin maksatuksen ensikerroksesta viisastuneena, että lasku 1500 e sisältyy 25,5 % meni KVVY:ltä suoraan kaupungille ja meille tuli maksettavaksi loppulasku 3 614,13 e sisältäen arvonlisäveron.

Koska raportti tuli syksyllä lokakuun alusta, hoitokunta päätti, että sedimenttitutkimuksesta ja hulevesiasioista järjestetään alkuvuonna 2026 asiantuntijaseminaari, jonka paikkana olisi Vehmaisten koulun ruokala.

Raportti toimitettiin Tampereen kaupungin vt. ympäristöjohtaja Kati Skipparille ja suunnittelija Mimmi Virtaselle heti sen saavuttua lyhyellä pikalukukommentein:

- ainakin piilevien diversiteetti on laskenut
- ylin 0-5 cm edustaa vuosia 2000-2023 - nykyajan neljännesvuosisata
- seuraava 7-9 om vuosia 1960-1980 - Kaukajärven rakentamisen aikaa
- alin 38-40 cm on alin kerros, ihmistoiminnan vaikutukset järveen vielä vähäiset
- planktisten piilevien määrä lisääntynyt
- PH, emäksisyys lisääntynyt
- Järveä voidaan piilevätulosten perusteella pitää rehevänä

Markku Niemisen talkootyö sedimenttitutkimuksen raportin perehtymiseen ja artikkelin kirjoittamiseen oli yhteensä 7 tuntia.

Liutunlahden koe-erää ei tutkittu, mutta valumat tiivistysrakennetun Mannakorven ja Lemettyn alueelta kuormittavat Kaukajärveä Vatialan osayleiskaava-alueella.

Erityisesti Liutunlahtea ajatellen, pyysin Kangasalan kaupungin tekniseltä toimistolta, että sieltä toimitettaisiin katsaus kuinka Vatialan osayleiskaava-alueen TIA-%-arvon ovat kehittyneet. Lisäksi pyysin, että olisi hyvä saada tietoa myös TIA-arvojen kasvusta Kaukajärven valuma-alueelle Mannakorvelta ja Lemettystä. Tekninen toimisto totesi, että näitä tietoja ei saatu kaavoituksesta.

Vehmaisten Sanomat 2 2025 © 5 Vehmaisten osakaskunta tiedottaa

Kaukajärven historia tallentuu sedimenttiin ja tutkimus paljasti muutokset

Vehmaisten osakaskunta tutki kesällä 2024 yhdessä Tampereen kaupungin kanssa Kaukajärven pohjasedimenttiä. Tarkoituksena oli selvittää, miten järven tila on muuttunut vuosikymmenten aikana. Tutkimuksessa mitattiin ravinnepitoisuuksia ja hiilen sekä typen suhdetta sekä tehtiin piileväanalyysi, joka kertoo veden laadun kehityksestä pitkällä aikavälillä. Hankkeen toteutti KVVY Tutkimus Oy, ja sitä rahoittivat Tampereen kaupunki, ELY-keskus ja Vehmaisten osakaskunta.

Sedimentin ajoitus Tšernobylin avulla

Näytteet otettiin Limnos-tyyppisellä näytteenottimella 40 senttimetrin syvyyteen. Cesium-137-mittaukset osoittivat, että Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden (1986) aiheuttama huippupitoisuus löytyi 5–6 senttimetrin syvyydeltä. Tämä kertoo, että sedimenttiä kertyy Kaukajärven pohjaan noin 1,6 millimetriä vuodessa. Teoreettisesti järven syväne mataloituu sadassa vuodessa noin 16 senttimetriä.

Hiilen ja typen suhde kertoo kuormituksesta

Sedimentin hiilen ja typen suhde vaihteli välillä 6,4–6,9. Arvo on pienempi kuin suomalaisissa järvissä keskimäärin (noin 10), mikä viittaa siihen, että Kaukajärveen on tullut orgaanista ainesta valuma-alueelta melko vähän. Suuria eroja eri sedimenttikerrosten välillä ei havaittu.

Piilevät kertovat rehevöitymisen vaiheista

Piilevät eli mikroskooppiset levät paljastavat veden laadun muutoksia. Tutkimuksessa tarkasteltiin kolmea kerrosta:

- **0–5 cm (noin 2000–2023):** nykyinen vuosituhat, jolloin rakentaminen on jatkunut, mutta hulevesien hallinta ja ympäristötietoisuus ovat parantuneet.
- **7–9 cm (1960–1980):** ajanjakso, jolloin rakennettiin erityisesti uusi Kaukajärven kaupunginosa ja ravinnekuormitus kasvoi.
- **38–40 cm:** vanhin kerros, joka edustaa aikaa ennen merkittävää ihmistoimintaa.

Tulokset osoittivat, että vanhimmassa kerroksessa piilevälajeja oli lähes kaksikertainen määrä nykytilaan verrattuna. Lajistomuutokset kertovat järven rehevöityneen 1980-luvulla, mutta rehevyys on sen jälkeen hieman vähentynyt.

Piilevälajiston perusteella veden pH on muuttunut neutraalista emäksisemmäksi. Tämä heijastaa ihmistoiminnan vaikutusta järven kemiaan ja ekologiaan.

TAMPERE

VEHMAISTEN OSAKASKUNNAN LUPAOHJEET JA HINNAT 2026-2027

Pitkäjärvi, Kaukajärvi, Olkahistenlahti, Halimasjärvi, Halimasjärvellä vain ongintaa

Verkkolupa 20 e/kpl, osakaskunnan lupa aina (max 2x30 = 60 metriä), kalastusaika **15.8.-30.9.** Huomaa ajankohdan muutos. Verkkokalastus sallittu ainoastaan pohjaverkotuksena yli 10 m syvään **Katiskalupa** 10 e/kpl (sama lupa talvella)

Uistelu, heitto-onginta ja pilkkintälupa useammalla vavalla / vuosi Viehekalastus yhdellä vavalla, kalastuksenhoitomaksulla

Viehekalastus 10 e päivälupa, 1 kalastuksenhoitomaksulla +1 vavalla Viehekalastus 30 e vuosilupa, maksimi 2 vapaa, 1 kalastuksenhoitomaksulla +1 vavalla

Viehekalastus 60 e vuosilupa, maksimi 3 vapaa, 1 kalastuksenhoitomaksulla +2 vavalla Ostamalla viehekalastuksen vuosiluvan voit pilkkiä vastaavasti 2 tai kolmella pilkillä valvotusti käden ulottuvilla olevista avannoista tai ostamalla alla mainitun lisäpilkkiluvan.

Lisäpilkkilupa 10 e/kpl, maksimissaan 2 lisälupaa, pilkkiminen valvotusti käden ulottuvilla olevista avannoista. Pilkkiminen yhdellä pilkillä veloituksetta. – ootto-onginta on kielletty

Tuulastus 30 e/venekunta

Sukelluskalastus 30 e/kpl (sukelluskalastus alkaa 1.6.)

Ravustus 7 e/merta (ravustus 21.7.–31.10.) osakaskunnan lupa aina

Järven tila on parantunut, mutta haasteita on

Kaukajärvi on nykyisin **lievästi rehevä**, mutta sen tila on parantunut 1980-luvun rehevöitymisen jälkeen. Pohjasedimentistä vapautuva fosfori kuitenkin ylläpitää rehevyyttä erityisesti hapettomissa oloissa kesäisin ja loppupalvella.

Tutkimus vahvistaa kuvan Kaukajärven kehityksestä: vilkkaan rakentamisen aikainen kuormitus näkyy edelleen—juuri 60-80-luvulla rakennettiin uusi Kaukajärven kaupunginosa ja paljon muuta lähelle rantoja ja Kaukajärven valuma-alueiden piiriin.

Viime vuosikymmenten parempi hulevesien hallinta ja vesiensuojelutoimet ovat kääntäneet kehityksen hitaasti parempaan suuntaan.

Kristillin vuono

Kangasalan pohjoispuolelta, Hankkion alueelta tuleva hulevesikuormitus rakennettiin uusiksi laajentamalla viivytysaluetta uuden sakokaivon länsipuolella. Pohjoispuolelta tulee oma putki, joka ei tule sakokaivon kautta. Saimme mittaustuloksia Tampereen kaupungilta. Ja tilanne näyttäisi olevan hallinnassa. Tämä on tärkeää, koska juuri siitä lähtee Aakkulanharjun pohjavedenotto. Huolena ovat rankkasateet ja esimerkiksi öljyvuo- totapaukset, jolloin ongelmat päätyvät vääjäämättä järveen.

Järjestämme asiantuntijaseminaarin

Yhteistyö Tampereen kaupungin ympäristönsuojelun kanssa toimii hyvin. Samoin kaupunki osallistuu kalaistutuksien kustannuksiin.

Erityisesti sedimenttitutkimuksesta, hulevesiraporteista ja rehevöitymisen seurauksista ja torjunnasta järjestämme asiantuntijaseminaarin ensi vuoden puolella. Siitä ilmoitamme erikseen. Kangasalan puolelta emme ole saaneet pyynnöstä huolimatta tietoja Vatialan osayleiskaava-alueen vettä läpäisemättömien pintojen kasvusta tai Kaukajärven valuma-alueelle Mannakorvelta tai Lemettystä tulevia kuormituksia.

Pienten, mutta väestön virkistyksen ja luontoterveyden kannalta Pitkäjärvi-Kaukajärvi-vesistö on merkittävä ja sitä tahdomme varjella. Tuota positiivista sedimenttitutkimuksen kertomaa viime vuosikymmenten kehitystä haluamme tukea ja jatkaa seurantaan.

Markku Nieminen, iktyonomi, hoitokunnan jäsen

Ilkon leirikeskus, kaavamuuotos 875

10.11.2025 Kangasalan valtuusto päätti kokouksessaan hyväksyä kaavaehdotuksen ja hylkäsi äänin 32-19 ehdotuksen palauttaa kaava valmisteluun

Luonto- ja kulttuuriarvot oli esittelijän mukaan kirjattu viimeisen päälle, vaikka useissa puheenvuoroissa tuotiin esiin puutteita mm. hulevesien hallinnassa sekä kulttuuri-, luonto- ja virkistysarvojen tuhoamisessa alueella peruuttamattomasti.

Oletettavaa on, että tämä kaavaehdotus lähtee valituskierrokselle. Sinä aikana on vielä mahdollisuus miettiä tulevaa. Sosiaalisten vaikutusten arvio puuttui, mutta sillä ei liene laillisuusargumentaatiossa paljoakaan merkitystä, vaikka sekin tulee esiin nostaa.

Yli ei kuokka tai purkutraktori ole paikkaan iskenyt ja on etsittävä ratkaisut, millä tämä merkittävä paikka säilyy. He eivät tiedä mitä he tekevät.

Sirpa Kuusela, osakaskunnan pj., kirkkovaltuutettu Tampere

Tarkkaile ja ilmoita sinilevä- ja muut ympäristöhavainnot

Kun vedet kylmenevät, levälauttoja on pinnassa

Tampereen ympäristönsuojelu, tässä linkki lomakkeeseen:

<https://elomake.tampere.fi/lomakkeet/27868/lomake.html>

HORMI Nuohouspalvelu Tommi Korhonen
Joko on aika tilata nuohous tai ilmanvaihdon puhdistus ja säädöt?
Tilaa kätevästi netissä, soittamalla 040-5785189 tai yhteydenottopyyntö tommi.korhonen@hormissa.fi
HORMIÄSSÄ OY www.hormissa.fi

parturi • kampaamo
Marja Lattunen
Kiitos kuluneesta vuodesta ja illyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta kaikille!
Kytlinkatu 10, 33730 Tampere
Soita ja varaa, puh. 03-364 1846

Kotisivut, <https://vehmainen.fi/vehmaisten-osakaskunta/>
Luvat ja ohjeet:
<https://www.kalapassi.fi/selaus/126>

Toimenpide 2 - Selvitys Kangasalan hulevesikuormituksesta Kaukajärveen ja Pitkäjärveen — asemakaavoitus ja kokonais- hulevesikuormat sademäärien ja TIA-alueiden kasvaessa Talkootyö: kansalaishavainnointi maastossa, kaava-aineiston keruu ja tiedotus

Tilaisuuksia ja seuranta

30.3.2025 järjestettiin kuntavaalilaukaus Kahvilta Tyynen remontin keskellä ja aiheena oli erityisesti Ilkon säilyttäminen. Muita tilaisuuksia Ilkossa aloittaneessa Kahvila Tyynessä ja Tyynelässä oli sittemmin useita.

Talkootekijöitä ja –tunteja on enemmän kuin budjetoitu, koska paikallisessa väestössä monet ovat kiinnostuneet tilanteen seurannasta luonnossa, kuten Ilkontien hulevesijärjestelmän putken pää pitkäjärvestä, Suoramalta ja kauempaa tulevat hulevedet Kuuselantien pohjoispäässä suoraan rinnettä alas Pitkäjärveen. Erityistä huolta herättää nyt tiivistysrakennetun Mannakorven sekä uuden Lemettyn alueen kuormitus, joka tulee Vatialan yleiskaava-alueelle Liutun lahden kainaloon Kangaslantien vieressä.

Kangasala haluaa edelleen voimakkaasti rakentaa Ilkossa. 10.11.2025 valtuustossa hyväksyttiin kaavamuuksia Ilkontie 875, Tampereen evlut seurakuntayhtymän omistamassa korttelissa. Tästä tullenee valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Ilkon seurakuntakeskuksen kaavasta on lukuisia mielipiteitä somessa Facebookissa ja Instagramissa: Pelastetaan Pitkäjärvi ja Pelastetaan Kaukajärvi. Tässä poimintoja lehdistä. Erityisesti Kangasalan Sanomien 5.11.2025 printissä. Kangasalan kuntalaisfoorumi osoittautui kaavaesityksen kannattajaksi moderaattoreiden erikoisin toimenpitein.

Koko Koillisviesti 2025 netissä:

<https://www.vehmainen.fi/uutiset/vehmaisten-sanomat-1-2025-sukelsi-j/>

4.11.2025 Mielipide

Mielipide: Tietoa Ilkon hulevesistä – Onko tämä disinformaatiota?

<https://kangasalansanomat.fi/mielipide-tietoa-ilkon-hulevesista-onko-tama-muka-disinformaatiota/>

Lukuisia määrä Ilkon kaavaan liittyviä mielipiteitä esimerkiksi 5.11.2025 printissä ja päätöksestä 12.11.2025

Aamulehti

17.1.2025 Lukijalta

Kaukajärvi–Pitkäjärvi-vesistöalueen kaavoitusvaikutuksista hule- sekä pohjavesien hallinnassa Kangasalan Ilkossa tarvitaan katselmus

<https://www.aamulehti.fi/lukijalta/art-2000010969722.html>

21.8.2025 Artikkelit

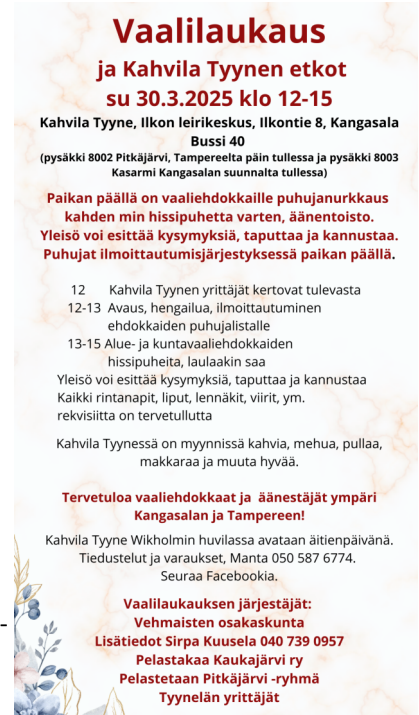
”Kangasalan Kolin” tulevaisuus huolestuttaa – Aukkaat hämmästelevät suunnitelmia alueella

www.aamulehti.fi/pirkanmaa/art-2000011437585.html

12.11.2025 Artikkelit

Kangasalan valtuusto hyväksyi kiistanalaisen kaava-muutoksen – kerrostalot nousevat ranta-maisemiin

<https://www.aamulehti.fi/pirkanmaa/art-2000011624825.html>

**Vaalilaukaus
ja Kahvila Tyynen etkot
su 30.3.2025 klo 12-15**

Kahvila Tyne, Ilkon leirikeskus, Ilkontie 8, Kangasala
Bussi 40
(pysäkki 8002 Pitkäjärvi, Tampereelta päin tullessa ja pysäkki 8003
Kasarini Kangasalan suunnalta tullessa)

**Paikan päällä on vaaliehdokkaille puhujanurkkaus
kahden min hissipuhetta varten, äänentoisto.
Yleisö voi esittää kysymyksiä, taputtaa ja kannustaa.
Puhujat ilmoittautumisjärjestyksessä paikan päällä.**

12 Kahvila Tyynen yrittäjät kertovat tulevasta
12-13 Avaus, hengailua, ilmoittautuminen
ehdokkaiden puhujalistalle
13-15 Alue- ja kuntavaaliehdokkaiden
hissipuheita, laulaakin saa
Yleisö voi esittää kysymyksiä, taputtaa ja kannustaa
Kaikki rintanaipit, liput, lennäkät, viirit, ym.
rekvisiitta on tervetullutta

Kahvila Tyynessä on myynnissä kahvia, mehua, pullaa,
makkaraa ja muuta hyvää.

**Tervetuloa vaaliehdokkaat ja äänestäjät ympäri
Kangasalan ja Tampereen!**

Kahvila Tyne Wikholmin huvilassa avataan äitiänpäivänä.
Tiedustelut ja varaukset, Manta 050 587 6774.
Seuraa Facebookia.

**Vaalilaukauksen järjestäjät:
Vehmaisten osakaskunta
Lisätiedot Sirpa Kuusela 040 739 0957
Pelastakaa Kaukajärvi ry
Pelastetaan Pitkäjärvi -ryhmä
Tyynelän yrittäjät**

Lehti-ilmoitus ja WEB-ilmoitus

**Su 30.3.2025
klo 12-15
Vaalilaukaus**

**Ilkon Kurssikeskuksella
Ilkontie 8, bussi 40
Alue- ja kuntavaaliehdokkaat
puhuvat parin min puheita**

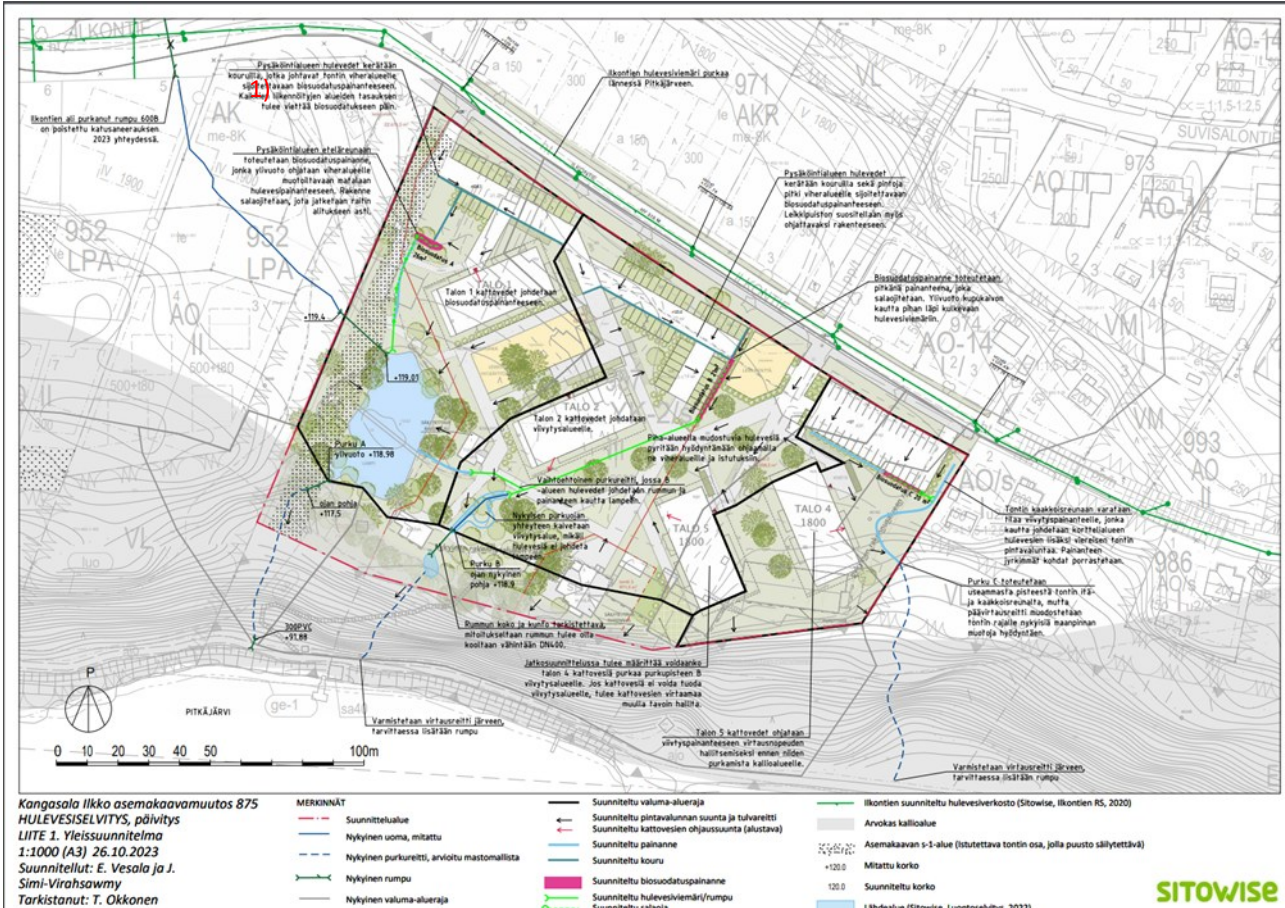
Kaikkien puolueiden ehdokkaat ovat tervetulleita.
Puhujat voivat ilmoittautua paikan päällä.
Puheet ilmoittautumisjärjestyksessä.

Tulkaa mukaan kannustamaan, kyselemään ja tutustumaan
ihmeelliseen luontoon Ilkossa, Pitkäjärven rannalla,
Itämeren latvavesillä.

Myynnissä kaffia, pullaa ja muuta hyvää

**Lisätiedot: Sirpa Kuusela 040 739 0957
Vehmaisten osakaskunta
Pelastetaan Pitkäjärvi -ryhmä
Pelastakaa Kaukajärvi ry
Tyynelän yrittäjät**

Toimenpide 2: Kaavatarkastelua Ilkon Leirikeskus Purkuputket A—B—C tulvavirtauksessa eroosiovaara Merkittävässä kalliorinteessä

Otteita mielipidekirjoituksesta, Sirpa Kuusela KS 5.11.2025

”Kaupungin ympäristönsuojelu esitti myös, että hulevesien mitoituksessa voisi käyttää toista, vaativampaa lähtöparametria. Mutta ei – kaavaehdotuksen laskentatapa tuottaa 10 minuutin mitoitusateella (1/5a, 150 l/s*ha) noin 100 m³ vettä hehtaarille. Jos sade kestää puoli tuntia, määrä kasvaa noin 300 m³:iin. Näistä arvoista puuttuu vielä +20 % saderiskin kasvun huomioiminen. Viivytystilavuus on 23 m³, mikä on selvästi pienempi kuin alueella muodostuvan huleveden määrä. Tulva- ja eroosioriski on siten ilmeinen.”

”Alueella esiintyy pohjaveden virtausta laajalta alueelta pohjoisesta. Kreation laatimassa Ilkontien perusparannuksen selvityksessä todettiin, että alueella on huomioitava korkealla oleva pohjavesi. Viime heinäkuun hellejakso osoitti saman: lammen vedenpinta pysyi vakaana ja padolta kuului virtausta.”

”Lammen tilan varmistamiseksi ei ole tarvetta rakentaa kerrostaloja ja parkkipaikkoja. Olen vertaillut kaavaehdotuksen vuoden 2023 ja 2025 hulevesiselvityksiä. Laskentaparametrit ja tulokset ovat täsmälleen samat. Ainoa muutos on lähde-sanan poistaminen tekstissä.”

”Vatialan osayleiskaavan hulevesiselvitykset (FCG 2010 ja 2013) perustuivat tuoreisiin hulevesien hallinnan tutkimuksiin ja ohjeisiin maankäytössä. Laskennan taustalla käytettiin RATU-tutkimusta Rankkasateet ja taajamatulvat (Suomen ympäristö 31/2008). Nykyinen kaavaehdotus perustuu siis lähes 20 vuotta vanhoihin sadantatietoihin, vaikka Kuntaliitto suositti jo vuonna 2012 saderajojen korottamista vähintään 20 prosentilla.”

”Hulevesien hallinta on keskeinen osa vastuullista kaavoitusta. Erityisen tärkeää se on uusien ja tiivistyvien kaupunginosien kuten nauhataajaman kohdalla. Ilkossa ja Liutussa hulevedet kulkeutuvat Kaukajärvi-Pitkäjärvi-vesistöön.”

”Huolelliset viivytykset ja suodatukset varjelevat vesistöämme. Siksi on tärkeää, että tutkimukset ja suositukset otetaan vakavasti, ennen kuin luonnonvedet ja pohjavesivirrat vaarantuvat peruuttamattomasti.”

Ilkon hulevesilaskelmat on tehnyt Sitowise Jatke Pirkanmaa Oy:n tilauksesta. Vastineraportin mukaan Kangasalan kaupungin omat asiantuntijaorganisaatiot, samoin ELY-keskus ja lukuisat muut palautteen antajat totesivat, että viivytyksen varautumista on lisättävä. Näillä lausunnoilla tai Vatialan osayleiskaavan 1 m³/100 m² vettä läpäisemätöntä pintaa kohti tehdyillä suosituksilla ei ollut mitään merkitystä, vaan kaavoitus esitti ja valtuusto hyväksyi 0,5 kuution viivytyksen.

Nykyinen, lähes kahden hehtaarin laajuinen, kasvipeitteinen ja vettä hyvin läpäisevä alue supistuu rakentamisen myötä huomattavasti – viivyttävää metsää ei enää ole paljoa jäljellä. Ylivuotoputket alas suojeltuun kalliorinteeseen (A—B—C) ovat hulevesien hallinnassa viimeinen keino. Viivytyksen epäonnistuminen mahdollistaa tulvan ja eroosion suojeltuihin rinteisiin.

Pilkotun asemakaavoituksen seuraukset -tarvitaan katselmus Ilkossa ja Saarenmaalla

Tammikuun puolessa välissä Vehmaisten osakaskunnan puheenjohtaja **Sirpa Kuusela**, edustaen useita Tampereen ja Kangasalan kyliä ja kaupunginosia, kirjoitti Aamulehden mielipidekirjoituksessa, että Ilkossa on järjestettävä viranomaisten ja yhteisöjen katselmus.

Suurin huoli on Kaukajärvi-Pitkäjärvi vesistön tilasta kaavoituksen ja rakentamisen aiheuttamien hulevesikuormitusten takia. Toinen huoli koskee riittävän siniviherkäytävän säilymistä. Kirjoituksessa mainittiin, että myös Saarenmaan osayleiskaavan vaikutukset Tampereen vesihuoltoon tulee tutkia tarkasti.

Ilkon Leirikeskuksen hulevesistä

Ilkon leirikeskuksen omistaa Tampereen evlut seurakuntayhtymä ja yhtymällä on kiinteistökehityssopimus Jatke Pirkanmaa Oy:n kanssa. Alueen kaavasunnitelmassa (kaava 875, 9600 kem2, neljä kerrostaloa ja 100 autopaikkaa) on kolme hulevesien purkupistettä jyrkkään, suojeltuun rinteeseen kohti Pitkäjärveä. Suodatusarpeen laskelma on puoli kuutiota/100 m2 vettä läpäisemätöntä pinta-alaa kohti, kun Vatialan osayleiskaavassa alueella sitova vaatimus on yksi kuutio/100 m2. Tuolloin vuonna 2014 varoitettiin vettä läpäisemättömien pintojen lisärakentamisesta ja nämä hyväksytyt määräykset perustuivat jo vuonna 2010 tehtyihin selvityksiin.

Kaava-aineistossa on varoitus lammen vedenpinnan laskemisesta, koska oletettiin Ilkontien perusparannuksen katkaisevan valumat pihan saunalampeen. Johtopäätös oli, että sen vuoksi tarvitaan vettä läpäisemätöntä pintaa, jotta voidaan suodattaa hulevettä lammen tarpeisiin. Kesä 2024 oli kuivahko ja kuitenkin lammen vesi oli normikorkeudessa, totesi **Maria Lähdeniemi**, joka paikallisena asukkaana aktiivisesti seuraa ympäristön tilannetta Ilkossa.

Ilkon pohjavesistä

Kaava-aineiston kahdessa mittauksessa todetaan vähäinen pohjavesi alueella. Kuitenkin Ilkontien perusparannuksen urakoitsijan, Kreaten projektiesittelyssä todetaan, että pohjavesi on korkealla. Lisäksi Ilkon kalliot puskevat paksuja jäärinteitä tammikuun pakka-sillakin. Hulevettäkö? Ilkon harjumuodostelma on osa suurta lounas-kaakko-suuntaista harjuketjua, joka muilta merkittävilä osin on suojeltu. Kangasalan puolella on syytä olettaa, että Ilkonkin kalliomuodostelmat ja Kaukajärven kalliot ja pohjan lähteet turvaavat Tampereelle tärkeän Aakkulanharjun pohjaveden Kaukajärven länsipäässä. Aakkulanharjulla pumpataan päivittäin noin 5000 kuutiota, eli 50 miljoonaa litraa pohjavettä vuodessa.

Saarenmaan osayleiskaavasta — valtuustoaloite

Helmikuun 3. päivä **Jari Markkinen**, elinympäristöalautakunnan puheenjohtaja ja Sosialidemokraattinen ryhmä tekivät aloitteen viitaten yllä mainittuun Aamulehden mielipidekirjoitukseen. Aloitteessa todetaan, että kaavoituksen vaikutuksia selvitetään laajasti kaavoitusprosessin aikana lain edellyttämällä tavalla ja laajuudessa, joten laaja katselmus on tarpeellinen.

Katselmuksien tarkoitus on luotettavasti selvittää vesistöjen viereen kaavoitettujen alueiden vesistöihin ja pohjavesiin liittyvät vaikutukset. Ennen kuin yleiskaavat, kuten Saarenmaa etenee kohti asemakaavaa, niin tutkitaan soisen maan rakentamisen ympäristö-

vaikutuksia, hulevesialtaiden tai avo-ojiin johdettujen vesien ympäristökuormia suurennuslasilla. Hulevesivaraukset on tehtävä jo yleiskaavavaiheessa. Pilkotussa asemakaavoituksessa tulee ongelmia, jos riittäviä varauksia ei ole tehty. Lausuma, että tontin omistaja hoitaa hulevedet – ei riitä.

Markkinen ehdottaa, että Saarenmaan osayleiskaava-alueesta tehdään hulevesimallinnus maksimaalisella rakentamismitoituksella. Mallinnuslaskelmissa varaudutaan siihen, että tulvasateet lisääntyvät - kerran viidessä tai kymmenessä vuodessa tapahtuvat mitoitusvaraukset eivät enää riitä. Vesitalousasiantuntija **Seppo Järvinen** ELY:n vesihuoltopalvelut-yksiköstä pyytää kiinnittämään erityistä huomiota viime vuosien esiintyneiden poikkeuksellisen suurten tulvien, rankkasateiden ja hulevesitulvien aiheuttamiin häiriötilanteisiin.

Soili Uotila-Välimäki (Kangasalan Kokoomus) toteaa, että tiivistyväällä Tampereen kaupunkiseudulla on luonnoltaan herkkiä ja merkityksellisiä alueita, jotka nähdään tärkeinä ja vetovoimaisina eri tarkoituksiin. Kaavoitus tulee toteuttaa tutkittuun tietoon perustuen, tarvittaessa arvioida uudelleen sekä huomioida rakentamisen vaikutukset ympäristöön huolellisesti.

Tampereen vesihuolto on otettava huomioon

Markkinen ja Kuusela ovat todenneet, että Tampere on varmasti kiinnostunut, mitä Roineen pintavedenpumppaamon läheisyydessä tapahtuu. Tampere pumpkaa sieltä n. 15 000 miljoonaa kuutiometriä vuosittain juomavedeksi Aakkulanharjulta pumpattavien pohjavesien lisäksi. Saarenmaan tulevista hulevesistä Roineeseen arvioidaan aikanaan päätyvän n. 60 % tausta-aineistossa mainitun mukaisesti.

Kaukajärvi-Pitkäjärvi muutokset jakestokyky

Onko saatavilla vertailua ja tilastoseurantaa Kaukajärven ja Pitkajärven hulevesikuormituksesta? Kysymys kuuluukin, paljonko 2010 luvun alusta kuormitus noissa järvissä on noussut. Alueen asukkaita ja lähellä asuvia tieto varmasti kiinnostaa. Tieto avaa myös silmiä Kangasalan asukkaille, kun samanlaisia vesistöjen ääreen suunniteltuja alueita kaavakartoille ilmestyy. Tampereella tehtiin merkittävä päätös luopua Tampereen Kaukajärven soutustadionin edustalle suunnitellun massiivisen kaava edistämisestä.

Huomio maakuntakaavaan

Valmistellessani Vehmaisten osakaskunnan puolesta Saarenmaan osayleiskaavan palautetta, huomasin, että Tampereen kaupunki ei omassa palautteessaan ollut huomioinut vesihuoltokysymystä, toteaa Sirpa Kuusela. Alkuperäinen palaute on tässä lehdessä Vehmaisten Sanomissa, s 6. Nostin Tampereen kaupungin vesihuoltokysymyksen osakaskunnan palautteen ydinongelmaksi. Tätä asiaa en ollut huomannut aikaisemmin maakuntakaavan Elonkirjo-palautteen yhteydessä, mutta nyt viimeistään maakuntakaavoituksessa on tutkittava Pitkäjärvi-Kaukajärvi-alueen ja Saarenmaan osayleiskaavan vaikutukset vesihuoltoon ja vesistöjen tilaan, Kuusela miettii. Tämä työ tulee tehdä kaikkien puolueiden ja virkamiesten sekä yhteisöjen avoimella yhteistyöllä.

Yhteenvedona esitämme, että Ilkon ja Saarenmaan kaavoituksen sekä maakuntakaavan päivityksen yhteydessä tehdään katselmus yhdessä Tampereen kaupungin ja Kangasalan kaupungin, ELY-keskuksen ja Pirkanmaan maakuntaliiton sekä paikallisten toimijoiden kanssa. Katselmuksen tarkoituksena on turvata vesihuolto, vesistöjen tila, hulevesien hallinta sekä monipuolinen lähiluonto.

Sirpa Kuusela, (Keskusta) Tampere

Jari Markkinen, (Sosialidemokraatit) Kangasala
Soili Uotila-Välimäki (Kokoomus) Kangasala
Maria Lähdeniemi (Vihreät) Kangasala
Marika Ranto (Kristillisdemokraatit) Kangasala
Eero Ojanen (Keskusta) Kangasala

Kirsi Kaivonen (Sosialidemokraatit) Tampere
Anne-Mari Jussila (Kokoomus) Tampere
Petri Siuro (Vihreät) Tampere
Sirpa Pursiainen-Hautala (Kristillisdemokraatit) Tampere
Antti Juva (Keskusta) Tampere

Yhteistyötahoja, kirjeenvaihtoa ja puhelinsoittoja

Pelastakaa Kaukajärvi ry PKRY
Kaukajärvisseura ry
Pelastetaan Pitkäjärvi –työryhmä PP-ryhmä
Tampereen Vehmainen Seura ry
Kaukajärvisseura ry
Leinolan Omakotiyhdistys ry
Vatialan Kyläyhdistys ry
Messukylän Omakotiyhdistys ry

Kangasalan viranomaisyhteydet:
Kangasalan Infra ja rakennusvalvonta
Kangasalan kaavoitus
Tampereen kaupungin yhteydet:
Ympäristö, Kati Skippari ja Mimmi Virtanen
Tampereen kaupunki, ympäristönsuojelu
Ekokumppanit Oy
ELY-keskus
Maakuntaliitto

Vuodelle 2025 aikana

Kaavat: maakuntakaava (2017 sekä vaihemaakuntakaava Energia ja elonkirjo 2025) perehdyttiin määräyksiin koskien Ilkkoa ja ge-2 –valtakunnallisesti merkittävä kallio (kaupungin kaava merkintä on ge-1). Olisi hyvä tässä vaiheessa ollut muuttaa kaavamerkintä vastaavaksi kuin maakuntakaavassa, koska ge-1-merkinnällä on siellä eri merkitys.

Vatialan osayleiskaava (2014), kaavamerkinnän hulevesisuositukset—1 m3/100 m2 ja Kuntaliiton v. 2012 esitys +20 % viivytysvarauksen lisäyksestä. Huomiota myös ”Rankkasateet ja taajamatulvat (Suomen ympäristö 31/2008)”, jonka taulukon parametreihin Ilkon laskelmat perustuvat—eli liki 20 vuotta vanhoihin sadantatietoihin.

Kaavamuutosehdotus 875 Ilkon seurakuntakeskuksesta hulevesien osalta ei ole muuttunut kuin yhden sanan vuosien 2023 ja 2025 välillä. Vuoden 2021 kaavan palautteessa ELY-lausuma hulevesistä puuttui, koska suunnitelmaa ei ollut. En ole saanut tietooni, onko Kangasalan kaupungin ja ELY:n välillä ollut viranomaisneuvotteluja. ELY:n palautetta ei ole kuultu.

Tutkittavana olivat asemakaavat Ilkon valmisteilla olevan kaavan (875) lisäksi:

Erityisesti voimassa olevan kaavan 753 kohdalla (vahvistettu 2017) on selvinnyt, että luontoselvitys samoin kuin hulevesiselvitys puuttuvat ja että alueella on allikkolähde (SLL, Pirkanmaan piiri).

Saarenmaan osayleiskaavalinjaukset ovat näköjään myös niin, että minimimäärityksillä jotakuinkin mennään ja hulevesiasia kaadetaan asemakaavoituksen harteille. Asianmukaiset, riittävät varaukset näyttävät puuttuvan. Erityishuomiota tulisi kiinnittää Tampereen vesihuoltoon: Tampere ottaa pintavettä Roineesta vajaan kilometrin etäisyydellä hulevesien pääpurkusuunnalta ja sama asia on Aakkulanharjun pohjavedenottamalla, jonne ohjautuu Ilkon alueelta pohjavesiä. Tätä, että siellä olisi merkittäviä pohjavesiä vähätellään ja että niillä olisi vaikutusta kauas Kaukajärven länsipäähän. On muistettava, että Kaukajärvi-Pitkäjärvi-vesistön vedensaanti on pääosin hulevesien ja valuma-alueiden pohjavesien varassa. Kesäkuun valtuustossa Jari Markkisen aloitteen keskustelussa todettiin, ettei vuoden 2021 aloitteiden mukainen yhteistyö Kaukajärven hulevesien hallintaan ole käynnistynyt, koska Tampereen kaupungista ei ole otettu yhteyttä? Uuden täydennysrakennetun Mannakorpi-Lemetty-alueen hulevedet Kiveliön ja Holvastin yhteisvaikutuksiin Liutunlahteen tulee paneutua.

Lähteinä ovat olleet myös:

Kangasalan hulevesiohjelma 2023 sekä Kangasalan Rakennusjärjestys 2025
Tampereen hulevesiohjelma ja valuma-alue selvitys 2023-2030
Tampereen ja Kangasalan valuma-alueet Liutunlahteen

Alueen kaavoja:

698 Liuttu
850 Pitkäjärvi, Ilkko, hylätty
618 Pitkäjärvi, Ilkko
875 Pitkäjärvi, Ilkon kk
753 Pitkäjärvi, Ilkko
813 Pitkäjärvi, Ilkko

894 Mäkirinteen kaava
-Lentolan hulevesiselvitys 2012
821 Ilkko, Pälvitie ym.
893, Ilkko, Varikontie
861 Kuuselantie Saarenmaan alue
Ja viimeiseksi Saarenmaan osayleiskaava